

Προτάσεις για ανάγνωση, από την Πόλυ Μηλιώρη

Με το σλόγκαν – «Μ' ένα βιβλίο πετάω»– το Υπουργείο Πολιτισμού είχε οργανώσει καμπάνια για την προώθηση της ανάγνωσης στα παιδιά, το 1994. Ζώντας από κοντά εκείνο τον ενθουσιώδη πυρετό των εκδηλώσεων (ήμουν υπεύθυνη για τη συμμετοχή του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων στο Πρόγραμμα), μα και γνωρίζοντας, εξαιτίας της γενικότερης εμπλοκής μου με τις εκδόσεις την άνθιση του παιδικού βιβλίου τις τελευταίες δύο δεκαετίες, συχνά αναρωτιέμαι: Τί γίνονται οι ανήλικοι αναγνώστες όταν ενηλικιωθούν; Συνεχίζουν να διαβάζουν;

Ή μήπως, μέσα στο τρέξιμο των υποχρεώσεων αλλά και την απώλεια της ευαισθησίας, ξεχνούν το πέταγμα ψυχής; την άδολη απόλαυση; την επικοινωνία με το μέσα κι έξω μας κόσμο, που προσφέρει το βιβλίο;

Αυτό μου το σημείωμα θέλει να υπενθυμίσει σε μας, τις ενήλικες γυναίκες, αυτή ακριβώς την υπέροχη εμπειρία της ανάγνωσης. Να βοηθήσει να ξεθάψουμε τις παιδικές κι εφηβικές μας συγκινήσεις, και να ξαναβάλουμε στην καθημερινή ζωή μας το βιβλίο. Γιατί η μέθεξη με τις σκέψεις των άλλων, με τις περιπέτει-

ες των άλλων, με την γνώση των άλλων, είναι ή βαθύτερη σχέση με τον εαυτό μας.

Σήμερα επιχειρώ την παρουσίαση κάποιων βιβλίων, για να διαλέξετε τί θα βάλετε στην καθημερινότητά σας, ή, έστω, στις διακοπές σας, αφού οι περισσότεροι ενήλικοι αιτώνται το φόρτο εργασίας, για την απομάκρυνσή τους από την ανάγνωση. Τα βιβλία που σας προτείνω έχουν άξονα προβληματισμού το γυναικείο φύλο – για να διαβάσετε το περιοδικό μας, είστε ευαισθητοποιημένες σ' αυτό το ζήτημα. Καλή ανάγνωση.

Γνωριμία με τη Τζόις Κάρολ Όουτς

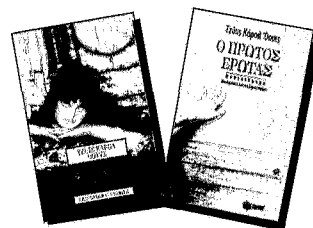
Με τη σύγχρονή μας Αμερικανίδα συγγραφέα και καθηγήτρια του Πρίνστον, Τζόις Κάρολ Όουτς, μπορείτε να επικοινωνήσετε στα Ελληνικά, μέσα από τρία μεταφρασμένα βιβλία της. Από τις Εκδόσεις Καστανιώτη κυκλοφορεί η νουβέλα «Η Αυτοφυλακισμένη», και από τις Εκδόσεις Πατάκη τα μυθιστορήματα «Μαύρα Νερά» και «Ο Πρώτος Έρωτας», ένα «γοτθικό παραμύθι», όπως το χαρακτηρίζει η ίδια η συγγραφέας του.

Πραγματικά, αν αρχίσετε τη γνωριμία σας με την Όουτς απ' αυτό το βιβλίο, θα βρεθείτε μπροστά στην παγωμένη μυστηριακή ατμόσφαιρα του γοτθικού μυθιστορήματος του 19ου αιώνα, ενώ το περιβάλλον είναι τωρινό, διαυγές μέσα στην επαρχιακή Αμερική. Ο κόσμος όμως του μικρού κοριτσιού-αφηγή-

τριας είναι γεμάτος σκιές, απειλές, διαψευσμένες ελπίδες, σπαράγματα άγνοιας και γνώσης, βάρος των ταμπού, θρησκευτικό φανατισμό, αμαρτίες γονέων, αποκρύψεις, Κυρίαρχη η ήβη, φουντώνει το σώμα και το νου. Εξουσιάζει. «Ο Πρώτος Έρωτας» είναι το βάσανο. Η υποδούλωση. Ο τρόμος. Η σύγχυση ανάμεσα στην αγάπη και στην κακοποίηση. Ο νεαρός εξάδελφος, υποψήφιος ιερέας, γίνεται ο εραστής του κοριτσιού σε αγκαλιάσματα πληγών και θανάτου. Με μεγάλη τόλμη αλλά και γλωσσική μαεστρία –μαεστρία που ταίριαξε με της Ιωάννας Κα-ρατζαφέρη, που όχι απλώς μετάφρασε, αλλά υπηρέτησε το έργο– η συγγραφέας παρασέρνει τους αναγνώστες στην εξομολόγηση της μικρής της ηρωίδας. Τί πράγματι έγινε και τί νομίζει

το κοριτσάκι ότι έγινε, δεν ενδιαφέρει. Ο εσωτερικός κόσμος μπερδεύεται με τον εξωτερικό, η όποια αντικειμενικότητα χάνεται, και οι αναγνώστες κατεβαίνουν στα έγκατα της παιδικής μας κόλασης.

Σε άλλο κλίμα κινείται «Η Αυτοφυλακισμένη» (μεταφρ: Καίτης Οικονόμου). Σ' αυτή τη νουβέλα, η Όουτς δανείζεται τη φωνή της Κάλας, μια σύγχρονης Αμερικανίδας, για να μας αφηγηθεί την ιστορία της συνονόματης γιαγιάς της. Να μας αφηγηθεί όμως ποια ζωή; Όπως αυτή βιώθηκε πριν από εκατό χρόνια σε μια κωμόπολη της Νέας Υόρκης από μια γυναίκα-αμερική; Όπως αυτή σηματοδεύτηκε από την αντίθεση της λευκής σαν καλά «αυτοφυλακισμένης» με το νέγρο ραβδοσκόπο; Ή τη ζωή που μεταφέρθηκε μέσα απ' τα χρόνια, από γιαγιά σε εγγονή, από γυναίκα σε γυναίκα;

Η «Ανδρική Κυριαρχία» από τον Πιερ Μπουρντιέ

Το τριήμερο του μεγάλου Γάλλου κοινωνιολόγου στην Αθήνα, στις αρχές του Μάη, έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς και πολλές που τον γνώριζαν από τα μεστά γραπτά του, να τον ακούσουν στις εκδηλώσεις που οργανώθηκαν προς τιμήν του και να χαρούν την αμεσότητα του προφορικού του λόγου. Πολλά βιβλία του κυκλοφορούν στα Ελληνικά, και μπορούν να μας φέρουν σε επαφή με όλους τους άξονες του σύγχρονου προβληματισμού. Πρόκειται όμως για βιβλία που απαιτούν από τον αναγνώστη και την αναγνώστρια προπαίδεια στην επιστήμη της κοινωνιολογίας.

«Η Ανδρική Κυριαρχία» του Πιερ

Μπουρντιέ, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Στάχυ» (μεταφρ: Π. Γεωργίου, Α. Καπέλλα, Σ. Νάσαινα, Ε. Σταματέλλου, Θ. Ψυχογιού) έχει ωστόσο εξαιρετικό ενδιαφέρον, ακόμα και για όσες από μας θα δυσκολευτούν με την πυκνότητα του ύφους και με τις προαπαιτούμενες γνώσεις. Γιατί το κύριο ζήτημα, της ανδρικής κυριαρχίας, και η οπτική γωνία από την οποία ο Μπουρντιέ τη φωτίζει (η κυρίαρχη αντίληψη του «αυτονόητου» και «φυσικού») μας είναι κάτι πολύ-πολύ γνωστό· βιωματικό, θα έλεγα. Ο επίλογος του Νίκου Παναγιωτόπουλου άλλωστε θα βοηθήσει στη διευκρίνηση

πολλών σημείων. Από αυτό τον επίλογο αντιγράφω την παρακάτω παρουσίαση:

«Σ' αυτή την αυστηρή και σύντομη μελέτη, όπου ο Pierre Bourdieu προσπάθησε να συλλάβει τη λογική της ανδρικής κυριαρχίας, να εξαγάγει την ιστορική και θεωρητική ιδιαιτερότητα της ανδρικής κυριαρχίας, δίνεται η δυνατότητα να συλλάβουμε τον κυρίαρχο θεωρητικό ρόλο που παίζει, μέσα στη γενική του θεωρία για την κυριαρχία, η έννοια της συμβολικής βίας, δεδομένου ότι, όπως σημειώνει ο ίδιος, η ανδρική κυριαρχία είναι η παραδειγματική μορφή της συμβολικής βίας».

Για την παρενόχληση - σεξουαλική και ηθική

Αντίθετα από το βιβλίο του Μπουρντιέ, που απαιτεί ιδιαίτερες γνώσεις κοινωνιολογικής ορολογίας, το «Ηθική Παρενόχληση, η κρυμμένη βία στην καθημερινή ζωή», της Marie France Hirigoyen (Εκδόσεις Πατάκη) προσφέρεται για διάβασμα με ευκολοαναγνώσιμη γλαφυρότητα. Η συγγραφέας, Γαλλίδα ψυχίατρος, ψυχαναλύτρια και ψυχοθεραπεύτρια, καταθέτει εκλαϊκευμένα την εμπειρία της «σ' αυτό το βιβλίο, που πρωτοκυκλοφόρησε το 1998 και μεταφράζεται ως σήμερα σε 16 γλώσσες (η ελληνική μετάφραση,

από την Μαριλένα Γεωργιάδου).

Εκτός από το πολύ κατατοπιστικό κεφάλαιο που αναφέρεται στην πολυσυζητημένη «σεξουαλική παρενόχληση» στους τόπους εργασίας – ένα θέμα που για το ευρύ κοινό χρειάζεται ακόμα πολλές διευκρινήσεις – το βιβλίο επικεντρώνει το ενδιαφέρον στην «ηθική παρενόχληση», την ύπουλη βία που δυναμιτίζει τις διαπροσωπικές, τις οικογενειακές αλλά και τις επαγγελματικές μας σχέσεις, καμουφλάροντας τους θύτες – συνήθως άντρες – κι εξουθενώνοντας τα θύματα – συνή-

θως γυναίκες. Με λίγα λόγια, ηθική παρενόχληση είναι η προσπάθεια ψυχικής εξόντωσης του άλλου με λόγια, νεύματα, υπονοούμενα. Η Hirigoyen όχι μόνο αποκαλύπτει τους ψυχολογικά διαστροφικούς δρόμους που παίρνουν αυτές οι σχέσεις, αλλά και στρατεύεται ενάντια στους θύτες. Θα έλεγα πως είναι συγκινητική η ιδεολογική – πέρα από την επιστημονική – επιμονή της, να αντιτεθεί στην συνηθισμένη ένοχη ανοχή, για να συμπαρασταθεί στις αδικούμενες γυναίκες.

Βιβλίο δύο σημαντικών γυναικών διανοουμένων

Η Κατρίν Κλεμάν και η Τζούλια Κρίστεβα υπογράφουν το πολύ σημαντικό δοκίμιο με τίτλο «Το θήλυ και το Ιερό», που κυκλοφόρησε και στην Ελλάδα από τις εκδόσεις «Ψυχογιός». Πρόκειται για μια μελέτη της θέσης του θήλεος στις τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες: τον ιουδαϊσμό, το χριστιανισμό, τον ισλαμισμό αλλά και της «ισότητας» των φύλων, όπως αναδύεται μέσα από τις άλλες θρησκείες.

Η Κατρίν Κλεμάν, μαθήτρια των

Λεβί Στρος και του Λακάν, μετά από δεκαετιών δράση στον χώρο των Γαλλικών γραμμάτων, έζησε στην Ινδία, στην Αυστρία, στη Σενεγάλη, όπου έγραψε και γράφει πολυάριθμα μυθιστορήματα και δοκίμια. Από το λογοτεχνικό της έργο, «Το παιχνίδι των θεών» είναι παγκόσμιο μπεστ σέλλερ, και από το δοκιμακό, το βιβλίο «Οι γιοί του Φρόυν κουράστηκαν» συζητιέται παντού (και τα δύο κυκλοφορούν στα Ελληνικά, από τις εκδόσεις Ψυχογιός).

Η Βουλγάρα Τζούλια Κρίστεβα είναι καθηγήτρια και διευθύντρια σπουδών Γλωσσολογίας, Σημειολογίας και Λογοτεχνίας του 20ου αιώνα στο πανεπιστήμιο Paris VII και ασχολείται με τη ψυχανάλυση. Είναι γνωστή από τις μελέτες της σχετικά και με τον φεμινισμό (τρία από τα έργα αυτά έχουν κυκλοφορήσει στην Ελλάδα)

